

politicized through educational work with parents. The parents believed in the rightness of party ideas, spread Marxist-Leninist ideology, carried out communist upbringing in the family. The main objective of social institutions that cooperated with the family was to bring up a party-state mechanism, i.e. a "new man" who is obedient, able to work, not different from the others. The upbringing was carried out under the "supervision" of the state, through cooperation with the party, school, civic organizations and was subject to the primary task of the Soviet society development and general educational system. Today, family education of the 50-70s of XXth century is undergoing serious criticism, though, if we reject ideological overtones, the responsibilities of parents of the above mentioned period are still relevant.

Key words: family, education, social and cultural conditions, social institutions, ideology, law, state control education, citizenship, parental education.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 37.018.1(510)

Калашник Л.С.*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОГО ПІКЛУВАННЯ В КНР

Ця стаття розглядає питання, пов'язані з особливостями процесу соціалізації дітей-сиріт у закладах соціального піклування КНР. Також у статті аналізуються психологічні особливості процесу соціалізації для дітей-сиріт, а також педагогічні умови цього процесу. З точки зору сучасної європейської науки розглядаються особливості сприйняття феномену сирітства китайською наукою та соціальною практикою, а також характеризуються особливі форми утримання дітей-сиріт у КНР. Особливі форми закладів для дітей-сиріт у КНР зумовлюють форми та методи соціалізації цієї окремої категорії населення країни.

Ключові слова: діти-сироти, соціалізація, соціалізує коло, сиротинець, КНР.

Проблему сирітства можна сміливо віднести до глобальних і невикорінюваних проблем людства. На відміну від більш ранніх періодів сучасні педагоги, психологи, соціологи, юристи покликані вирішувати питання, більш пов'язані з феноменом соціального сирітства, ніж із фактичною відсутністю батьків у підростаючого покоління. І не завжди масове сирітство викликано глобальними катаклізмами або низьким рівнем життя конкретного суспільства: ця проблема вельми характерна і для розвинених країн, де діти вважають за краще проводити час у компанії комп'ютера або смартфона, ніж представників старшого покоління.

Для людського суспільства проблеми соціальної адаптації сполучені з проблемами соціальної безпеки, стабільності та розвитку. Таким чином, наскільки суспільство наблизилося до відповіді «як краще і яким чином» вирішити проблеми дітей, які залишилися без піклування батьків, наскільки ця категорія клієнтів соціальної роботи здатна до успішної соціальної адаптації до нормального життя в суспільстві, наскільки ефективні сучасні соціальні технології, наскільки продуктивні методики соціальної педагогіки – всі ці питання неодмінно актуальні і для окремої людини, і для суспільства в цілому.

Вивченням історії суспільного, зокрема дитячого, піклування, його теорією, організацією та практикою, історією благодійності та соціального захисту дитинства в різний час займалися такі вчені, як Л. Бадя, В. Беляков, А. Горцева, В. Гоген,

* © Калашник Л.С.*

Є. Максимова, М. Фірсов, Є. Холостова, А. Хайрулліна, 1990-ті роки з'явилися наукові дослідження та публікації, де розглядаються проблеми виховання та розвитку дітей-сиріт: організація системи професійної освіти, подолання труднощів соціалізації, професійного та особистісного самовизначення (Л. Байбородова, Л. Жедунова, В. Клівер, Л. Кочкіна, О. Посисоев, М. Рожков); заходи соціальної адаптації (В. Каверіна, Б. Куган, Н. Лавриченко, Ю. Яблоновська); реабілітації (А. Гордєєва, В. Морозов, І. Трубавіна); корекції (А. Ярулов); організація діяльності інтернатних установ (Н. Іванова, В. Беляков, Є. Виноградова, І. Горчакова, Е. Худенко). У роботах І. Андрєєвої, Б. Лазарева, Н. Плясової, Л. Сидорової, Г. Сім'ї, Г. Танечній та інших представлено досвід роботи установ для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, в інших країнах.

Питання організації роботи дитячих будинків, взаємодії органів влади та установ для дітей-сиріт у КНР є предметом дослідження таких китайських науковців та практиків: Лі Цзєгао, Пі Айчін, Мей Сінлін, Го Ліцзюнь та ін. Основна увага в їх роботах приділяється питанням розширення повноважень та обов'язків органів місцевого самоврядування (народних урядів) та залученню іноземного досвіду організації освітньо-виробничого процесу в сиротинцях. Питання соціалізаційної роботи з дітьми-сиротами як окремою соціальною групою чи категорією молоді дотепер залишається поза увагою китайських науковців унаслідок особливостей сприйняття феномену сирітства китайським суспільством та домінуючими формами закладів соціального піклування в країні.

Метою статті є характеристика основних педагогічно-психологічних методів соціалізаційної роботи з дітьми-сиротами в закладах соціальної опіки КНР. Згідно з метою статті було відокремлено такі завдання дослідження:

- представити процес соціалізації дітей-сиріт як психолого-педагогічну проблему;
- надати стислу характеристику основним формам соціального піклування про дітей-сиріт у КНР;
- виокремити основні психолого-педагогічні засади процесу соціалізації дітей-сиріт у закладах соціальної опіки КНР.

Актуальність проблеми пошуку дієвих підходів до вирішення питань соціалізації (соціальної адаптації) дітей-сиріт до навколишньої дійсності не викликає сумнівів. Соціалізація - це процес засвоєння дитиною соціального досвіду, системи соціальних зв'язків і відносин. Вона передбачає активну участь самої людини в освоєнні культури людських відносин, системи соціальних ролей, необхідних для успішного самостійного життя, і здійснюється як в умовах стихійної взаємодії людини з навколишнім середовищем, так і в процесі цілеспрямованого виховання [3]. Варіативним залишається понятійний апарат цього процесу, який може включати в себе як трактування загального поняття соціалізації та синонімічного йому поняття соціальної адаптації, так і характеристики цього процесу за складниками (соціалізація трудова, громадська, особистісна, сімейна, екологічна тощо)

Однак для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, ця проблема стоїть особливо гостро, оскільки «сімейні» діти проходять весь шлях соціалізації одного разу (можливо, з корекцією відхилень, але чіткою спрямованістю), у той час як діти-сироти змушені постійно проходити процес адаптації до нових умов і цінностей (ресоціалізація), відмови від старих поглядів (де-соціалізація) внаслідок зміни умов життя та системи соціального оточення.

Цей шлях схематично можна представити таким чином:

Під соціалізацією в такому разі мається на увазі не тільки засвоєння певних норм і цінностей, які притаманні певному суспільству, але і сприйняття їх як єдино правильних та природних. Період добровільної асоціалізації дитини характеризується наявністю внутрішнього конфлікту, який, з одного боку, відокремлює особу від суспільства через об'єктивні причини (незнання правил поведінки, ієрархічних стосунків тощо), а з іншого – примушує переглядати та адаптувати досвід, який було отримано раніше, до нових умов. Цей період характеризується замкненістю дитини, підвищеною конфліктністю тощо.

Для швидшого входження дитини до нового колективу працівники та персонал установ соціального піклування намагаються якомога швидше включити нового утриманця до життя колективу, спонукають та стимулюють його участь у загальноприйнятих заходах, конструюють ситуації, коли нова дитина вимушена спілкуватися з іншими утриманцями та персоналом. Ця примусова десоціалізація (відмова від старих цінностей та правил поведінки) та соціальна адаптація дитини відіграють важливу роль з точки зору педагогічної науки, але є найбільш відповідальними з точки зору науки психологічної; вимагають від педагога знань і практичних умінь для того, щоб соціальна адаптація та інтеграція мали не суто формальний вид (дитина «на людях» поводить себе відповідно до норм та правил), а дійсно стали внутрішніми настановами дитини.

Успішність соціальної інтеграції дитини-сироти до нового колективу, обстановки насамперед залежить від бажання самої дитини, її готовності до сприйняття нових цінностей, дій згідно з новими правилами. Цей перехідний етап від попереднього досвіду (зазвичай негативного) до внормованої поведінки, образу думок тощо є вирішальним у тому сенсі, чи відбудеться процес ресоціалізації дитини (нові цінності та настанови стануть їй «рідними» та почнуть впливати на поведінку), або дитина знову потрапить у період добровільної асоціалізації та буде вимушена пройти весь цей складний шлях заново.

Сучасні вчені визнають, що чим частіше дитина змінює соціальну сферу життя (чим частіше їй доводиться проходити ресоціалізуюче коло), тим нижче рівень успішності цього процесу внаслідок наявності у дитини внутрішньої суперечності та конфлікту попереднього досвіду. Тому зокрема у КНР діти, які проходили соціалізуюче коло більше 3 разів (наприклад: біологічна родина – родичі - вулиця – дитячий будинок = 4 кола соціалізації), не є рекомендованими для всиновлення, оскільки з такими дітьми повинен працювати професійний персонал, а «нові» батьки не мають відповідного рівня професійної освіти. Такі діти виховуються зазвичай у дитячих

поселеннях, де основним соціалізуючим фактором є умови життя на необхідність знаходити загальну мову з іншими заради спільного добробуту.

Основною характеристикою системи організації закладів соціального піклування про дітей-сиріт є їх спрямованість на колективні форми виховання. Через це такі форми соціального піклування, як сімейні дитячі будинки (де виховуються 3-6 дітей), патронажні родини, не є популярними в КНР. Усі діти-сироти в країні виховуються в дитячих будинках різної форми підпорядкування або в дитячих селищах. Діти, які були всиновлені, втрачають статус дитини-сироти.

Перші дитячі будинки з'явилися на території Китаю після закінчення Опіумних війн та фактичної окупації певних територій країни іноземцями (середина XIX ст.). Разом з католицькими місіонерами до країни прийшла ідея про утримання дітей-сиріт у спеціалізованих дитячих будинках коштом держави (але ця ідея зовсім не отримала розвитку в країні внаслідок загального зубожіння Китаю; певну кількість дітей-сиріт було вивезено до Британії, Німеччини, Голландії, де вони утримувалися в державних сиротинцях, а в подальшому працювали обслугою в будинках заможних місцевих жителів) або коштом релігійних організацій. Сьогодні дитячі будинки в КНР майже на 100 % є державними, незначна кількість організовується органами місцевого самоврядування, але вони швидше можуть бути віднесені до закладів інтернатної освіти для дітей, які виховуються в неповних сім'ях, або родина перебуває у скрутному матеріальному становищі.

Існує значна відмінність між умовами утримання дітей у дитячих будинках у сільській місцевості та в містах. Також фінансування (фактична кількість грошей, що витрачається на 1 дитину в рік) відрізняється залежно від економічної ситуації провінції (фіксовано держава виділяє на утримання дитини-сироти 1017 юанів на рік (близько \$ 160) [8]). інші відрахування робляться місцевими бюджетами. За даними відкритих джерел інформації, на 2010 р. фактичне грошове утримання дитини-сироти в дитячому будинку становило:

- Пекін, Шанхай і Тяньцзінь – 3572-4347 юанів (\$ 560-\$ 690);
- провінції Хенань, Хебей, Іаньсу і Нінся – 1827 юанів (\$ 290);
- провінції Гуансі, Гуйчжоу, Хейлунцзян і Хунань – 1512 юанів (\$ 240);
- провінції Гуандун, Аньхой, Ляонін, Сичуань, Хайнань, Хубей, Шансі – 1260-1500 юанів (\$ 200-\$ 230);
- Провінції Чжецзян і Цзянсі – 1165 юанів (\$ 185);
- Цинхай (найбідніша провінція КНР) – 1102 юаня (\$ 175) [9].

З січня 2012 р. грошове утримання дітей у дитячих будинках, яке отримується від держави, було збільшено до 300 юанів на місяць (\$ 50) [8].

У дитячих селищах-комунах (сьогоднішні у КНР їх 15) у цілому виховуються 8750 дітей-сиріт [4]. Їх життя побудовано за принципом перебування в трудовому таборі: діти розділені на загони відповідно до віку, організовано спільне харчування в їдальнях, проживання в гуртожитку.

На сьогодні у КНР офіційно існує лише один дитячий навчальний заклад, що має яскраво виражену релігійну спрямованість, – Тибетське дитяче містечко. У цьому «курорті тибетської культури і традиції» та його відділеннях (деякі з них розташовані за кордоном) понад 7000 дітей живуть і вивчають тибетську мову та вірування, а також професії та ремесла [6].

До основних форм соціалізації дітей-сиріт у закладах соціальної опіки у КНР можна віднести:

Психологічний настрій суспільства. Китайці не виокремлюють дітей-сиріт у спеціальну групу населення, яка вимагає до себе особливого ставлення чи додаткових привілеїв. Вважається, що саме завдяки максимальній інтегрованості дітей-сиріт до суспільного та громадського життя можна уникнути упередженого ставлення

суспільства щодо вихованців дитячих будинків та інших закладів соціального піклування, а також збудувати суспільство рівних можливостей та уникнути дискримінації за принципом походження.

Організація життя в закладах соціального піклування. Більшість дитячих будинків в містах мають у своєму складі кілька відділень – будинок дитини, дитячий будинок (діти до 14 років), відділення для інвалідів і будинок престарілих. Вважається, що така структура допомагає дітям-сиротам відчувати себе потрібними, ліквідує у них комплекс неповноцінності (є ще більш нещасні, ніж вони, що потребують їхньої допомоги), привчає їх до турботи про інших людей, дає їм відчуття любові і вдячності з боку дорослих (старих), зберігає вертикаль поколінь, яка традиційно присутня у родині.

До обов'язків старших вихованців дитячого будинку входить піклування про молодших (для цього за кожним старшим вихованцем (вік 10-14 лет) «закріплюється» 1-2 молодших у віці від 0,5 до 8 років): змінювати їм пелюшки, разом доглядати за літніми та немічними. Більшість робіт з утримання дитячого будинку в чистоті, допомоги в приготуванні їжі (спільні зі старшими поїздки за закупівлями включно на місцеві ринки) також виконуються старшими вихованцями. Вважається, що це – етапи соціалізації особистості дитини, практичні навички з ведення домашнього господарства та організації побуту.

У комунах виховуються діти від 4-5 до 14-15 років. За кожним загоном закріплено сільгосподарську ділянку, урожай збирається для харчування комунарів, надлишки продаються. Для забезпечення належного рівня освіти в селищах діють школи, що дають випускникам сертифікати про вищу освіту державного зразка. Зазвичай в селищах також існують ремісничі цехи, які, з одного боку, забезпечують комуну всім необхідним, а з іншого - дають вихованцям базові знання та вміння щодо робочих спеціальностей.

Також дитячі селища вважаються кадровим резервом для аграрного сектору країни. Рівень освіти, що надається школами при селищах-комунах, є досить низьким та не дає змогу своїм випускникам продовжувати навчання. Призвичаюючись змалечку працювати на землі, колишні комунари, маючи значний практичний досвід, майже стовідсотково залишаються на селі.

Розширення соціального простору та соціальних контактів дитини-сироти. Дитячий будинок – це місце проживання дитини-сироти. Для отримання освіти діти направляються у звичайні середні школи. Після прийняття 2004 року Закону про обов'язкову 9-річну освіту одночасно був знижений поріг отримання трудової книжки для вихованців дитячих будинків (з 16 до 14 років). Якщо дитина не може продовжити освіту (після обов'язкових 9 років здаються іспити і далі освіту продовжують не більше 55 % учнів, що закінчили обов'язкову школу), то вона може починати працювати (низькокваліфікована робота з повною трудовою зайнятістю). Єдиним шансом для тих, хто починає працювати з 14 років, є короткострокові спеціалізовані курси за профілем роботи, куди людина направляється з основного місця роботи. Профспілки на державних підприємствах стежать, за дотриманням квоти на підприємствах для подібних випадків (3 робочих місця на 50 співробітників [7]). Також робочі руки завжди затребувані в аграрному секторі країни.

Діяльність іноземних громадських і благодійних організацій. У великих містах КНР діють різні благодійні навчальні центри, що були організовані іноземцями. Їх метою є фінансово й освітньо підтримати китайських дітей. Головним чином, такі центри організовуються благодійними та громадськими організаціями, які пройшли акредитацію в Китайському міністерстві юстиції та не мають у своєму статуті положень про національну спрямованість діяльності на території КНР (підтримка представників однієї з малих національностей, сепаратистські положення і т.ін.). Діяльність таких організацій також спрямована на полегшення процедури усиновлення китайських сиріт

іноземними громадянами та організацію мінімального побуту дітей, які не мають право на державне утримання в дитячих будинках (як правило, це безпритульники).

Опора на трудове виховання. Щодо організації трудової діяльності вихованців дитячих будинків, то часто саме фізична праця та її результати є майже єдиною умовою урізноманітнення харчування вихованців. 100 % дитячих будинків у сільській місцевості мають сільськогосподарчі ділянки, де вихованцями вирощується городина, та більшість мають птицю (курей та качок), яйця та м'ясо яких також потрапляють на стіл вихованців. Деякі дитячі селища, які виникли на місцях сільгоспкомун, також отримують замовлення від місцевої громади та від держави на вирощування певних видів рослин (комуна «Фуцзян» (Північний Китай) спеціалізується на вирощуванні гарбузів, у комуні «Янгуан» (провінція Хебей) вирощують тонколистий рапс та кінзу).

Також у сільських комунах є виробничі території, де місцеві бізнесмени можуть офіційно розмішувати замовлення на виготовлення сувенірів, біжутерії тощо. Але такі замовлення викликають багато нарікань з боку міжнародних комісій з прав дитини, оскільки ними вони розцінюються як використання дитячої праці. Суто китайська точка зору вкрай відрізняється від точки зору комісій. Вважається, що такі випадки співпраці бізнес-сектору та дитячих будинків несуть багато користі останнім, оскільки, по-перше, дають будинкам додаткові фінанси та поліпшують умови проживання дітей, по-друге, дають дітям «професію у руки». Тому держава заохочує подібну співпрацю, офіційно оформлюючи виробничі території як приватні підприємства у власності дитячого будинку, відкриваючи трудові книжки дітям та дозволяючи вихователям і викладачам, які знайшли для дитячого будинку прибуткові довгострокові контракти, мати певний відсоток із заробітку дитячого будинку.

У містах трудове виховання утриманців дитячих будинків зводиться до того, що вся поточна робота в будинку виконується вихованцями: вони допомагають у ремонті будинку, прибиранні, облаштуванні тощо. Звичайно прасування білизни та ремонт одягу також виконується вихованцями. І тут немає розподілу на «чоловічу» та «жіночу» справу: як хлопчики, так і дівчата готують, шиють, ремонтують, доглядають за старими та молодшими вихованцями тощо. Справедливо вважається, що ці навички знадобляться їм у майбутньому житті.

Усунення упередженості щодо дітей-сиріт у суспільстві. Зіткнувшись з проблемою масового сирітства в країні в першій половині ХХ ст., Молода Китайська держава вже з перших днів проголошення почала комплексні заходи щодо усунення упередження щодо дітей-сиріт з боку суспільства. Цей крок було продиктовано не гуманністю та людяністю тогочасного китайського керівництва, а необхідністю для країни та здоровим глуздом.

Виховання позитивного ставлення до дітей-сиріт з боку мас-медіа є дієвим фактором щодо усунення упередженості з боку населення щодо дітей-сиріт. Найяскравішим прикладом такої роботи є культовий образ Лей Фена (18.12.1940 – 15.08.1962) – сироти, який був усиновлений солдатами Народно-визвольної армії Китаю. Його героїзм повністю полягав у нехитрій побутовій допомозі старшим товаришам, селянам та людям похилого віку. Помер Лей Фен від нещасного випадку, залишивши після себе щоденник, який переповнений словами подяки та присягами на вірність «Партії-матері». Гасло «брати приклад з Лей Фена» продовжує фігурувати в освітніх закладах КНР як елемент ідеологічного виховання молоді.

За сприяння національного телебачення КНР у країні вдало здійснюється соціальна програма «Ми всі – китайці», частинами якої є заходи з усунення упередженості за національною ознакою, соціальним походженням, а метою – підвищення самооцінки населення і підкреслювання значущість кожного жителя КНР для будівництва світлого майбутнього в країні. У рамках цієї програми зокрема проводяться зустрічі з колишніми вихованцями дитячих будинків, які стали відомими

митцями, отримали посади в урядах провінцій або в Пекіні, організували прибуткові підприємства тощо.

Наявність спеціального статусу «дитина народу», який присвоюється вихованцям дитячих будинків за їх згодою, дозволяє поза конкурсом подавати документи в профільні вищі країни, які є галузевими для патронів та шефів дитячого будинку, де виховувалася дитина (якщо дитячий будинок знаходився під шефством підрозділу МВС – командні та військові вищі). Також цей статус гарантує, що дитина буде забезпечена житлом, місцем роботи за профілем; таким дітям надають привілеї при вступі до лав збройних сил КНР (дуже почесне та соціально значуща професія з добрим матеріальним забезпеченням), поліції, елітних військ тощо. У країні існують квоти, за якими навіть приватні фірми повинні мати серед своїх співробітників випускників дитячих будинків. Держава пильно відстежує виконання норм за цими квотами, а їх нехтування призводить до закриття підприємства.

Китайська держава здійснює комплекс заходів, які мають як вузьку (спрямовані суто на вихованців закладів соціального піклування країни), так і загальнонаціональну спрямованість. Соціалізація дітей-сиріт у країні вважається не суто педагогічною та психологічною справою, якою повинні займатися фахівці відповідних закладів освіти, але у цьому бере участь усе суспільство. Також паралельно ведеться робота щодо соціальної адаптації суспільства до життя з дітьми-сиротами як органічною частиною населення.

Таким чином, учені відзначають, що сучасні діти-сироти (зокрема у суспільствах з домінуючою інтернатною формою системи соціального піклування) є жертвами процесу штучної соціалізації внаслідок їх тривалого перебування на повному державному забезпеченні в умовах дитячих інтернатних установ. Своєрідна закритість соціального простору установи, обмеженість соціальних зв'язків дітей-сиріт, сфери реалізації засвоєних ними соціальних норм і соціального досвіду, формування єдиної соціально-рольової позиції - позиції сироти - проявляються в майбутньому в тому, що випускники-сироти не тримаються за своє життя, ведуть асоціальний і кримінальний спосіб життя або, навпаки, першими стають жертвами різного роду злочинів [5].

Труднощі соціалізації – це комплекс труднощів, з якими дитина стикається при оволодінні тією чи іншою соціальною роллю, а успішність їх подолання перебуває у прямій залежності між домінуючою формою соціального патронажу над дітьми-сиротами в країні і шляхами вирішення означеного завдання.

До перспективних напрямків наукового пошуку з означеної тематики можна віднести питання як суто теоретико-історичного характеру (генеза становлення ідей соціального піклування про дітей-сиріт у Китаї, історія розвитку закладів інтернатного типу в КНР), так і практичного спрямування: упровадження позитивного досвіду КНР щодо соціалізаційних заходів дітей-сиріт у практику української системи соціального піклування про дітей-сиріт, методологічний супровід педагогічних явищ у практиці роботи закладів соціального піклування про дітей-сиріт у КНР (запозичення українського досвіду), дослідження державних соціальних програм КНР щодо формування сприятливого суспільного оточення заради підвищення якості соціалізаційних процесів у дітей-сиріт (програми з формування та корекції суспільної думки, усунення упередженості тощо).

Література:

1. Горшкова Е. А. «Естественные дети Отечества» (Система заботы о детях-сиротах во Франции в XVII-XX вв.) / Е. А. Горшкова // Детский дом. – № 28. – 2008. – С. 44.
2. Детские дома: американский опыт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.hhch.org/home.html>.
3. Курбатов В. И. Социальная работа / В. И. Курбатов. – Ростов-на-Дону, 2000. – С. 454.

4. Материал пресс-канцелярии Госсовета КНР. В Китае 573 тис. детей-сирот [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.abirus.ru/content/564/623/627/719/11285.html>.
5. Официально: Дважды обиженные дети-сироты // Лицей. – 2006. – № 8-9. – С. 2.
6. Тибетская детская деревня [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://e-moe.com.ua/node/14947>.
7. 3-я сессия ВСНП 10-го созыва и 3-я сессия ВК НПКСК 10-го созыва [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kz.chineseembassy.org/rus/ztbd/lianghui/lianghuidangan/t157953.htm>.
8. Han W. Why do we have orphans / Wen Han // China Today – 2012 – # 1 (January) – P. 12.
9. Yoxall J. W. Disparities among the Orphans of China // Southeast Review of Asian Studies – Volume 29 (2007), pp. 248–254.
10. Материал пресс-канцелярии Госсовета КНР. В Китае 573 тис. детей-сирот [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.abirus.ru/content/564/623/627/719/11285.html>.

Калашник Л.С.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОЦИАЛИЗАЦИИ ВОСПИТАННИКОВ
УЧРЕЖДЕНИЙ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАБОТЫ В КНР

Данная статья рассматривает вопросы, связанные с особенностями процесса социализации детей-сирот в учреждениях социальной опеки КНР. Также в статье анализируются психологические особенности процесса социализации для детей-сирот, а также педагогические условия этого процесса. С точки зрения современной европейской науки рассматриваются особенности восприятия феномена сиротства китайской наукой и социальной практикой, а также характеризуются особые формы социальной опеки над детьми-сиротами в КНР. Особенность форм учреждений для детей-сирот в КНР обуславливают формы и методы социализации этой отдельной категории населения страны.

Ключевые слова: дети-сироты, социализация, круг социализации, детский дом, КНР.

Kalashnyk L.S.

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL BASES OF ORPHAN CHILDREN SOCIALIZATION
IN THE INSTITUTIONS OF SOCIAL CARE IN PR CHINA

This paper examines the issues related to the peculiarities of the process of orphans' socialization in institutions of social care in PR China. The article also examines the psychological characteristics of the socialization process for orphans and pedagogical conditions of the process. From the point of view of modern European science considers the peculiarities of perception of the phenomenon of abandonment in Chinese science and social practice, and characterizes the particular forms of social guardianship of orphans in China. The peculiarity of the forms of institutions for orphans in China causes the forms and methods of socialization of this individual category of the population.

The main characteristic of the system of social institutions caring for orphans in China is their focus on collective forms of education. Therefore, these forms of social care as a seed orphanages (where 3-6 children are raised), family patronage is not popular in China. All orphaned children in the country are brought up in orphanages or various forms of subordination or in children's villages. The main forms of socialization of orphans in institutions of social care for orphans in China include the psychological mood of society, the organization of life in social care institutions, expansion of social space and social contacts of an orphan, activities of foreign NGOs and charities, stress on the labor, eliminating prejudice to orphans in the society, the availability of special status "child of nation" for orphan children

Key words: orphans, socialization, socialization circle, orphanage, PR China.